Külföldi FOLYÓIRAT FIGYELŐ

223
315

KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNY

Általános kérdések

01/223

KALANŽ, Bertran: Možno li opredelit' bibliotekovedenie = Bibliotekoved. 2001. 1.no. 76-87.p.

Definiálható-e a könyvtártudomány?

Könyvtártudomány

A referált szerző francia, a *Bulletin des Bibliothèques de France* főszerkesztője. Dubiózus kérdésfelvetésének lényege a következő:

„A könyvtárakra vonatkozó ismeretek elméleti szinten való felvetődése a 19. század végére, a huszadik első harmadára esik. Ez a fejlemény neves tudósok, nevezetesen M. Dewey, E. Morell és S.R. Ranganathan nevéhez kötődik. Ők, amennyire különböztek egymástól a megközelítésekben, annyira rokonok voltak egymással az újítás igenlésében. Elméleti eredményeik kihatása azonban nem volt túlságosan jelentős; ők ui. nem űzték gyakorlatilag a könyvtárosi hivatást.

Ezúttal, majdnem egy évszázad elmúltával kívánatosnak látszik számba venni az eredményeket, és megkísérelni a válaszadást arra a kérdésre, hogy a könyvtártudomány mindössze az állományépítés és fel-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2017-ben

dolgozás 'elméleti' díszítőeleme-e, avagy a könyvtárosok napi gondjaitól távoli információtudomány. Emögött nem áll-e újra és újra hivatásunk tartalmi meghatározásával, módszertani alapvetésével kapcsolatos 'egzisztenciális' probléma, státuszunk 'legitimálásának' kényszere. Van-e lehetőség a könyvtártudomány ismeretelméleti meghatározására?"

Egyelőre (legalábbis) Franciaországban nincs egységes pályaképe a szakmának: a tudományos és szakkönyvtárosok olyanok szeretnének lenni, mint az „egyetemi emberek", a köz(művelődési) könyvtárosok pedig olyanok, mint az önkormányzati tisztviselők. Természetesen: társadalmi elismertségben és bérezésben egyaránt.

A könyvtártudományi iskolák és irányzatok, nevezetesen az instrumentális és a menedzser-iskola között dúl a presztízsharc, s a könyvtártudomány tárgymeghatározásai sem hangolhatók össze egymással.

A jelenlegi zavaros helyzetben a könyvtártudomány eléggé távol van attól, hogy átlépje a tudományos formalizálásra feljogosító „ismeretelméleti küszöböt", sőt: valószínűleg még a „pozitivitás küszöbét" sem érte el, hogy ennek következtében önálló diszciplinaként szerepelhessen.

A könyvtártudomány helyzete hasonlít a 19. század előtti orvostudományhoz, amely különféle praktikák és eljárások halmaza volt. Ám ezután gyakorlói megtanulták, hogy milyen ok–okozati összefüggések léteznek a patológiában, javítani kezdték a vizsgálatok minőségét, a terápia hatékonyságát, miközben egyaránt támaszkodtak más alap- és alkalmazott tudományok eredményeire.

Valahogy így, hasonló módon kellene a könyvtártudománynak is igazi tudománnyá válnia. Ennek érdekében fel kellene tárni a diszfunkciókat, elemezni és összevetni a régi és új módszereket, kritikákban kellene részesíteni a legismertebb kézikönyveket a gyakorlati hasznosíthatóság szempontjából, s az így felhalmozódott új ismereteket rögzíteni és terjeszteni kellene. Mindehhez azoknak, akik e munkába bekapcsolódnak, elméleti bátorsággal és elszántsággal kellene rendelkezniük.

(Futala Tibor)

Terminológia

01/224

BAWDEN, David: The shifting terminologies of information = Aslib Proc. 53.vol. 2001. 3.no. 93-98.p. Bibliogr. 26 tétel.

Mi mindent jelent az a szó, hogy információ?

Információ; Terminológia

A cikk elsősorban az angol „information" kifejezés többféle jelentésének problematikájával, és ennek az információtudományra gyakorolt hatásával foglalkozik. Különös hangsúlyt helyez az információ és a rokon fogalmak, különösen az „adat" és az „ismeret" viszonyára. Bemutatja, hogyan szemléli az információt a rendszertudomány, és az „információfizika" (information physics) nevű új tudomány. Tárgyalja az „információs technológia" (information technology) és az „információs jártasság" (information literacy), továbbá a „management" szóval összetett kifejezések (information management, knowledge management, document management stb.) változó jelentéseit is. Hasonlóan, bár rövidebben foglalkozik a „könyvtár" (library) terminológiájával is, különös tekintettel az új szemléletre, amely a könyvtárat nem egy fizikai épületnek, hanem egy virtuális információs térnek tekinti.

(Autoref. alapján)

Kutatás és fejlesztés

Lásd 230

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2017-ben

Tudománymetria, bibliometria

01/225

URDÍN, Carmen – MORILLO, Fernanda: Producción científica de andalucía en las bases de datos Science Citation Index e índice espanol de ciencia y technología = Rev.Esp.Doc.Cient. 23.vol. 2000. 4.no. 379-394.p. Bibliogr. 10 tétel.

Res. angol nyelven

Andalúzia tudományos teljesítménye a Science Citation Index és a spanyol tudományos-műszaki index (ICYT) adatbázisai alapján

Bibliometria; Tudománymetria; Tudományos kutatás

A (többek közt Granadát, Sevillát, Córdobát és Malagát is magában foglaló) Andalúzia autonóm tartomány – publikációkban mérhető – tudományos teljesítményét elemezték a SCI-ben 1990-1997 között és az ICYT-ben 1979-1997 között regisztrált publikációk alapján. Az összesen több mint 23 500 publikáció a teljes spanyol „termés" kb. 13-14%-a. Tematikai megosztásban mindkét adatbázisban az élettudományok vezetnek (46 ill. 35%), a spanyol forrásban ezt a műszaki, az agrár és a földtudományok követik, míg a SCI-ben a kémia és a fizika következik (az „alaptudományok" nemzetközibb jellegének megfelelően).

A teljes termés háromnegyede az egyetemekről, és ennek majdnem fele az 1505-ben alapított sevillai és az 1531-ben alapított granadai egyetemről származik (melyek méretét három-három ezer oktató és 68 ill. 61 ezernél több hallgató jellemzi). Nyilván ennek köszönhető, hogy a teljes andalúz tudományos teljesítmény több mint 60%-át Granada és Sevilla megye nyújtja.

Húsz százalék körüli a spanyol kutatási főtanács intézményeinek (kutatóintézeteinek) hozzájárulása, míg az iparból mindössze a publikációk 2,3%-a került ki. A SCI adatai szerint az andalúziai kutatók legtöbbet az Analytica Chimica Acta, az Astronomy and Astrophysics és a Journal of Agricultural and Food Chemistry c. lapokban publikáltak. A tudományos teljesítmény még teljesebb és pontosabb megismeréséhez szükség lenne az orvostudományi, valamint a társadalom- és humántudományi publikációk figyelembevételére is.

(Mohor Jenő)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2017-ben